WERKNEMERS ZONDER PAPIEREN:
EEN RECHTENGIDS

WAARSCHUWING: De regels in deze gids zijn algemene regels. Uitzonderingen zijn altijd mogelijk. Een gespecialiseerde organisatie kan jouw specifieke situatie onderzoeken!
Je vindt ze op pagina 143

De eerste druk van deze rechtengids kwam in 2006 tot stand met de steun van de Koning Boudewijnstichting en de nationale loterij, het ABVV en het ACV.

Deze derde en herwerkte herdruk van december 2014 kwam er dankzij steun van FGTB, ACV, CIRÉ en het Federaal Migratiecentrum.

Grafisch ontwerp: Toon Van Wambeke
www.bullseyegraphics.be

Alles uit deze uitgave mag door clandestiene arbeidsmigranten, vrijwillige en professionele hulpverleners, organisaties en werkgroepen worden gebruikt in de vorm van tekstkopie.

Bestellingen en verzendingen:
Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten
Gaucheretstraat 164 – 1030 Brussel
info@orcasite.be – tel: 02 274 14 31
fax: 02 274 14 48 – www.orcasite.be

De gids is ondermeer verkrijgbaar bij verschillende afdelingen van het ACV.

Deze gids kan geraadpleegd of gedownload worden op de website
www.werknemerszonderpapieren.be

Tekstredactie afgesloten op 25/11/2014
© OR.C.A. vzw 2014

Woordenlijst
Over deze thema's vind je meer informatie op de vermelde pagina.

Actieve vennoot: pagina 5
Advocaat: pagina 23
Arbeidskaart: pagina 6
Arbeidsongeval: pagina 11
Bewijzen: pagina 16
Clandestien werk: pagina 6
Dringende medische hulp: pagina 13
Geweld: pagina 14
Inspectie: pagina 18
Klacht: pagina 18
Loon: pagina 8
Mensenhandel: pagina 7
Misbruik: pagina 14
Ontslag: pagina 12
Rechtbank: pagina 20
Regularisatie via werk: pagina 6
Uren: pagina 12
Vakbond: pagina 21
Valse naam: pagina 17
Werkgever: pagina 5
Werknemer: pagina 5
Witwerken: pagina 6
Zelfstandige: pagina 5, 7
Ziek: pagina 13
Zwanger: pagina 14
Zwartwerk: pagina 6

over deze gids

Verblijf je in België zonder wettig verblijf? Werk je in dienst van een Belgische of een buitenlandse baas? Wil je meer informatie over je rechten als werknemer? Dan is deze gids voor jou bedoeld.

Zelfs al werk je clandestien, dan heb je toch rechten in België.

In deze gids kan je lezen welke rechten je hebt, wat de plichten zijn van je werkgever, hoe je problemen kan voorkomen. Wij vertellen je ook hoe je die rechten kan afdwingen en wie je daarbij kan helpen.

werken zonder wettig verblijf, wat betekent dat?

Werknemers, werkgevers en zelfstandigen

Een ***werknemer*** is iemand die werkt voor een baas. Een ander woord voor een baas is ***'werkgever'***. Een ***zelfstandige*** is iemand die voor zichzelf werkt en is dus zijn eigen baas.

De rechten die in deze gids staan, gelden alleen voor ***werknemers***. Wie voor zichzelf werkt, dus als zelfstandige, kan geen rechten opeisen zoals een minimumloon of een vergoeding voor een arbeidsongeval. Bovendien is een zelfstandige zelf verantwoordelijk voor het betalen van sociale zekerheidsbijdragen en belastingen.Een zelfstandige is ook zelf strafbaar bij zwartwerk en clandestien werk.

Als je werkgever aan jou voorstelt om als zelfstandige te werken: ga daar niet op in. Wie actieve vennoot is en aandelen koopt van een bedrijf, is een zelfstandige. Als je werkgever dan je rechten niet respecteert, is het veel moeilijker om daar iets aan te doen. Als je geen wettig verblijf hebt, word je alleen maar kwetsbaarder.

OR.C.A. heeft een brochure over zelfstandigen zonder papieren. Je vindt ze terug op www.orcasite.be of via info@orcasite.be.

De huidige wetgeving laat niet toe dat je verblijf geregulariseerd wordt op basis van werk, niet als werknemer en ook niet als zelfstandige. Als je werkgever belooft dat hij papieren voor je zal regelen als je voor hem werkt dan vertelt hij een leugen. Twijfel je toch, vraag dan aan een gespecialiseerde dienst of datgene wat de werkgever zegt klopt. Je vindt ze op pagina 144, 145-150.

'Wit' en 'zwart' werken.

Elke werkgever moet aan de overheid laten weten wie er voor hem werkt en hoeveel hij daarvoor betaalt. De mensen die voor hem werken betalen dan automatisch belastingen en sociale zekerheidsbijdragen van hun loon (zie uitleg over bruto- en nettoloon). Daarnaast moet de werkgever zelf nog een extra bedrag betalen aan de overheid. Als jouw baas dat allemaal doet dan ben jij aan het ***'witwerken'***.
Wie wit werkt, kan zich aansluiten bij een ziekenfonds, waardoor je medische kosten voor een groot deel terugbetaald worden. Als je om één of andere reden niet kan werken of met pensioen gaat, krijg je een uitkering. Dat gebeurt met het geld dat je aan de sociale zekerheid betaalt, het wordt dus gebruikt als een soort verzekering voor al wie het moeilijk heeft.

'Zwartwerk' is werk dat de werkgever niet aangeeft bij de overheid. Je baas riskeert daar een grote boete voor. De werknemer krijgt geen recht op bv. pensioen of ziekteverzekering. Als werknemer zal je niet gestraft worden voor het zwartwerk. Bij een controle op de werkvloer loop je het risico om terecht te komen in een gesloten centrum en van het Belgisch grondgebied verwijderd te worden. Als je uitkeringen ontving dan kan je wel verplicht worden om ze terug te betalen.

'Clandestien' of 'zonder wettig verblijf' werken.

Als je geen Belg bent dan moet je een speciale toelating krijgen om te werken. Sommige buitenlanders hebben zo'n toelating niet nodig. Al de anderen - en zeker als je van een land komt buiten de Europse Unie - moeten een ***arbeidskaart*** hebben. Wie geen verblijfsvergunning heeft, kan geen arbeidskaart krijgen.
Als je werkt zonder toelating dan werk je 'illegaal', of ***'zonder wettig verblijf'***. Je baas kan daarvoor gestraft worden. Clandestien werk wordt door de baas bijna nooit aangegeven bij de overheid. Als je zonder wettig verblijf toch werkt , dan werk je dus waarschijnlijk ook zwart. **Clandestien werken** is werken in België zonder de toelating om in België te werken.

Soms wordt het feit dat je als zelfstandige of werknemer werkt – ook al heb je geen wettig verblijf toch aangegeven bij de sociale zekerheid. Dit gebeurt zowel bij zelfstandigen als bij werknemers. In dat geval heb je wel recht op kinderbijslag, aansluiting bij een ziekenfonds, en zelfs pensioen. Je kan geen werkloosheidsuitkeringen krijgen en zolang je geen verblijfsvergunning hebt, kan je bij een controle nog altijd het land uitgewezen worden. Je werkt in dat geval wit, maar nog steeds clandestien.

wat zegt de wet over je werkgever?

Algemene regels

► *Een werkgever kan zware straffen krijgen als hij mensen in het zwart of clandestien laat werken. Dat kan een grote boete of een gevangenisstraf zijn. De straffen zijn het zwaarst voor clandestien werk.*
► *De straffen voor je baas kunnen nog strenger worden als hij andere regels van de wet niet naleeft. De belangrijkste regels vind je verder in deze rechtengids.*

Laat je niet te snel bang maken als je baas dreigt met de politie. Hij riskeert zelf grote problemen!

Ook als je een vriend een handje helpt, betaald of onbetaald, is dat zwartwerk. Als de inspectie je daarop betrapt, vertel je best geen leugens. Met een eerlijk verhaal zal je niet nodeloos gestraft worden. Vrijwilligerswerk is officieel niet toegelaten voor personen zonder wettig verblijf, al wordt het momenteel niet bestraft. Behalve als je vrijwilligerswerk een verborgen vorm is van werken. Informeer je daarover bij een gespecialiseerde dienst. Je vindt ze op pagina 152-154.

Mensenhandel

Als een werkgever zwaar misbruik maakt van een (clandestiene) werknemer, kan er sprake zijn van **mensenhandel**. Als je in zo'n geval meewerkt aan het onderzoek dan is er bescherming voor jou voorzien in de wet.
Er kan sprake zijn van mensenhandel als je identiteitspapieren zijn afgenomen door je baas, je opgesloten wordt of je baas je fysiek of seksueel mishandelt. Neem

contact op met één van de gespecialiseerde centra als je hierover meer wil weten. Je vindt ze op pagina 151.

Wie is mijn werkgever?

Werkgevers van clandestiene werknemers proberen zichzelf vaak te verstoppen. Verzamel daarom zo veel mogelijk informatie over je baas en eventueel over andere werkgevers waar je eigen baas mee samenwerkt. Officieel is je werkgever degene die beslist

- of je werk krijgt
- hoeveel je zal verdienen
- die je loon uitbetaalt
- wat je moet doen en wanneer je moet beginnen en ophouden met werken

Werkgevers van mensen zonder papieren proberen vaak hun verantwoordelijkheid te ontlopen. Let op dat je je rechten als werknemer niet verliest door voor je baas te werken als zelfstandige. Speel geen tussenpersoon voor je baas door zelf collega's te zoeken of uit te betalen.

Je rechten als werknemer

Je kan als werknemer niet gestraft worden (met een boete of gevangenisstraf) omdat je hier clandestien werkt. Daarvoor kan alleen je baas gestraft worden. Als je betrapt wordt op de werkvloer loop je het risico om een bevel te krijgen om het grondgebied te verlaten, opgenomen te worden in een gesloten centrum, uitgewezen te worden en een inreisverbod voor de Europese Unie te krijgen.

Welke rechten heb je nu precies? We sommen de belangrijkste hieronder op:

Recht op loon

Algemene regels

- *Je hebt altijd recht op het wettelijke minimumloon.*
- *Je loon moet aan jou persoonlijk op regelmatige momenten betaald worden.*
- *Alleen jij kan beslissen wat je met je loon doet.*
- *Er zijn strikte regels voor betaling in natura (dat betekent met iets anders dan geld, bijvoorbeeld met eten of een woning).*

- *De betaling van je loon mag nooit afhangen van winst of verlies van je werkgever.*
- *Je werkgever moet ook een deel van je kosten voor het transport naar je werk betalen.*

Minimumlonen

De minimumlonen gelden in België ook voor clandestien en zwart werk. Het precieze minimumloon dat je moet krijgen hangt af van het soort werk dat je doet, van je leeftijd, je diploma's en hoe lang je al gewerkt hebt. Het loon per uur moet soms ook hoger zijn wanneer je heel veel uren werkt of avondwerk of weekendwerk doet. Als je wil weten of je een correct loon krijgt, contacteer je best een gespecialiseerde dienst die je vindt op pagina 145-150, 160.

Enkele voorbeelden (geldig op 1 januari 2013 worden bijna jaarlijks aangepast):

Als je in de bouw werkt: minstens € 13,17 per uur

Als je voor een schoonmaakbedrijf werkt: minstens € 12,20 per uur

Wanneer er voor een bepaalde sector geen minimumloon is afgesproken, dan moet je toch minstens het algemeen minimumloon krijgen. Niemand mag in België minder verdienen dan dit loon!

Het algemeen minimumloon is (sinds 1 december 2012): € 9,12 per uur of € 1.501,82 per maand. Dit algemeen minimumloon wordt regelmatig aangepast.

Als je over voldoende bewijzen beschikt, kan je je minimumloon ook officieel opeisen. Denk daaraan als je ooit bij de inspectie belandt of voor de arbeidsrechtbank komt.

Bruto en netto

Alle lonen die de wet vastlegt, zijn brutolonen. Als je wit werkt, dan zou de werkgever een deel van dat brutoloon aan de belastingen betalen en een ander deel aan de sociale zekerheid. Alleen wat er daarna overblijft, krijg je zelf in handen. Dat loon noemen we het nettoloon.

Stel bijvoorbeeld dat je 22 jaar bent, en al 2 jaar werkt bent als huisbediende. Als je dan 38u per week werkt dan heb je per maand werken recht op:

brutoloon	€ 1501,82
sociale zekerheidsbijdragen	€ 196,29
belastingen	€ 167,69
nettoloon	**€ 1137,84**

Wie zwart werkt, betaalt geen sociale zekerheidsbijdragen en belastingen. Er is dan geen verschil tussen het bruto- en het nettoloon.

Hoe krijg ik mijn loon?

Je werkgever kan je op verschillende manieren betalen voor je werk:

1. je werkgever stort het loon op jouw eigen bankrekening

Als het kan, kies je best deze methode. Met je rekeninguittreksels kan je dan ook bewijzen wat je gekregen hebt. Voor mensen zonder wettig verblijf is het wel moeilijk om een bankrekening te openen. Vraag hulp aan gespecialiseerde diensten. Je vindt ze op pagina 152-154.

2. je werkgever geeft je je loon direct in handen (cash)

De meeste bazen betalen cash bij clandestien werk. Hou dan goed bij hoeveel loon je hebt gekregen en hoeveel je nog moet krijgen. Volgens de wet moet je werkgever jou een papier laten tekenen waarop staat hoeveel je gekregen hebt. Probeer hiervan een kopie of een dubbel te krijgen, liefst ondertekend en gedateerd door je baas.

3. je werkgever betaalt je loon in natura.

Werkgevers moeten je in euro betalen. Ze mogen een deel van je loon met iets anders dan geld betalen, bijvoorbeeld met eten of een woning. Dat is een betaling 'in natura'. Dit is door de wet strikt geregeld. De regels zijn vrij ingewikkeld.

In ieder geval moet je baas minstens 60% van je loon in euro's uitbetalen. Voor huispersoneel is dat de helft van het loon (als je inwoont en al je eten van je baas krijgt). Maar in vele gevallen zal hij je een groter deel in euro's moeten betalen. Contacteer een gespecialiseerde dienst voor meer informatie. Je vindt ze op pagina 144, 145-150, 160.

Je werkgever is dus verplicht jou regelmatig te betalen voor je werk. Hij mag nooit zeggen dat je geen loon kan krijgen omdat je geen bankrekening, verblijfsvergunning of werkvergunning hebt!

Recht op veilig werk en recht op een vergoeding na een arbeidsongeval

Algemene regels

- *De werkgever moet zorgen voor een gezonde en veilige werksituatie. Hij moet je beschermingskledij geven als het werk gevaarlijk is.*
- *Een ongeval tijdens het werk of op weg van of naar je werk, is een arbeidsongeval. Als het **arbeidsongeval** bewezen wordt, dan betaalt de verzekering al je medische kosten. Je krijg daarnaast een uitkering voor de tijd dat je niet kan werken door het ongeval. Als je definitief invalide wordt door het ongeval, behoud je die uitkering voor altijd.*
- *Ook als het ongeval veroorzaakt werd door je eigen fout (je bent bijvoorbeeld onvoorzichtig geweest), moet je vergoed worden. Maar als je opzettelijk een ongeval hebt veroorzaakt niet!*

Wat gebeurt er bij een arbeidsongeval?

In België zijn werkgevers verplicht om een verzekering voor arbeidsongevallen te hebben, ook voor hun werknemers zonder papieren. Er bestaat een speciale overheidsdienst die dat controleert: het Fonds voor Arbeidsongevallen. Als je baas geen verzekering had afgesloten, kan het Fonds voor Arbeidsongevallen zelf de nodige kosten vergoeden na een arbeidsongeval. Het zal die kosten dan doorrekenen aan je werkgever.

Een arbeidsongeval moet door je werkgever binnen de 8 dagen bij de verzekeringsmaatschappij aangegeven worden:

- Als je baas geen aangifte heeft gedaan, kan jij dit zelf doen. Doe dat zo snel mogelijk maar zeker binnen 3 jaar.
- Als je die aangifte doet, moet je kunnen bewijzen dat het ongeval is gebeurd terwijl je voor je baas aan het werken was. Verzamel daarom al bewijzen voor er iets gebeurt!
- Als je de verzekeringsmaatschappij van je werkgever niet kent, kan je aangifte doen bij het Fonds voor Arbeidsongevallen.
- Bij dodelijke ongevallen moet de familie aangifte doen. De familie heeft dan immers recht op een schadevergoeding.

Je laat je best helpen door een gespecialiseerde organisatie om het ongeval aan te geven, bijvoorbeeld OR.C.A., het Fonds voor Arbeidsongevallen of een vakbond. Je vindt ze op pagina 144, 145-150, 163.

OPGELET !
Het Fonds voor Arbeidsongevallen en de verzekering hebben soms veel tijd nodig om te beslissen of ze je zullen uitbetalen. Start daarom altijd eerst een procedure voor Dringende Medische Hulp. Dan kunnen de medische kosten zeker betaald worden. Voor meer informatie over 'dringende medische hulp' zie pagina 13.

Welke andere rechten heb ik?

Er zijn nog veel meer rechten die ook voor jou als werknemer zonder wettig verblijf gelden. In de praktijk worden veel van deze rechten niet gerespecteerd. In het hoofdstuk 'wat kan je doen om je rechten te laten respecteren?' geven we enkele tips. (p.16).

Mag mijn baas mij zomaar ontslaan?

Algemene regels

- *Je mag enkel direct **ontslagen** worden als je een zware fout hebt begaan (bijvoorbeeld diefstal). Die fout moet wel bewezen zijn.*
- *In andere gevallen moet de werkgever je een bepaalde tijd op voorhand verwittigen, of je loon voor die tijd uitbetalen.*
- *Je mag niet ontslagen worden omdat je zwanger bent of juist bevallen, of omdat je lid bent van een vakbond.*

Deze regels gelden ook als je werkt zonder een geschreven contract! Als je kan bewijzen dat je onterecht ontslagen bent, dan heb je recht op een schadevergoeding.

Hoeveel uren mag ik werken ?

Algemene regels

- *Als je voltijds werkt, mag je baas je normaal gezien maximum **38 uren per week** laten werken.*
- *Als je toch meer werkt dan spreken we van overwerk. Voor die extra uren moet je een hoger loon krijgen (vanaf 40 uren).*
- *Je baas mag je nooit vragen om meer dan 11 uren per dag of 50 uren per week te werken.*
- *Je hebt recht op 1 volledige rustdag per week.*
- *Er zijn in België 10 wettelijke feestdagen waarop je niet moet werken (en waarvoor je toch betaald moet worden).*

►Je hebt recht op vaste pauzes om te eten en even te ontspannen tijdens je werkuren.

Er bestaan heel wat uitzonderingen op deze regels. De regels zijn bijvoorbeeld anders als je werkt als huishoud(st)er.

Deeltijds werken kan alleen met een geschreven contract en ook een uurrooster op papier! Contacteer een gespecialiseerde dienst voor meer informatie. Je vindt ze op pagina 145-150, 160.

Wat moet ik doen als ik ziek word?

Algemene Regels

*►Wie te **ziek** is om te werken, mag thuisblijven zonder zijn/haar werk te verliezen. Je moet dan wel een briefje van de dokter hebben .*

►Je hebt tijdens je ziekte nog een tijdje recht op loon, maar de regels daarvoor zijn vrij ingewikkeld. Raadpleeg een gespecialiseerde dienst Je vindt ze op pagina 145-150, 160.

►Ook wie hier zonder papieren verblijft en niet is aangesloten bij een ziekenfonds, heeft recht op medische hulp.

Medische Hulp voor mensen zonder wettig verblijf

Als je zelf geen medische hulp kan betalen en je hebt geen verblijfsvergunning, kan je beroep doen op de procedure **'dringende medische hulp'**. Het OCMW betaalt dan jouw medische kosten. Informeer bij gespecialiseerde diensten wat je moet doen. Je vindt ze op pagina 155.

- Vraag op voorhand aan je dokter om een 'attest dringende medische hulp' te schrijven.
- Ga daarmee binnen de maand naar het OCMW van je woonplaats of de gemeente waar je het meest verblijft. Vraag daar om de procedure 'Dringende medische hulp' te beginnen.
- Leg uit wat je situatie is. Vraag uitdrukkelijk om de sociale dienst hierover te spreken.

En als ik zwanger ben?

Algemene regels:
*Een **zwangere** vrouw*
►mag niet ontslagen worden omdat ze zwanger is,
►mag bepaalde soorten gevaarlijk werk niet doen,
►mag geen overuren doen,
►heeft recht op moederschapsverlof.

Elke vrouw die werkt heeft in de periode voor en na haar bevalling het recht om een tijdje thuis te blijven (dit heet moederschapsverlof). Als je zwart werkt, kan je voor die periode geen uitkering krijgen. Toch is het belangrijk dat je na een bevalling voldoende rust neemt. Probeer hierover met je werkgever afspraken te maken. Je kan je tijdens je zwangerschap en voor de bevalling zelf laten begeleiden door een dokter via de procedure voor Dringende Medische Hulp.

Wat als ik het slachtoffer ben van geweld of misbruik?

Je hebt rechten als werknemer, zelfs als je werkt zonder wettig verblijf. Maar je hebt ook recht op respect voor je persoon, je lichaam en je eigendommen. Ook politie en inspecteurs zijn verplicht om je altijd respectvol te behandelen.

Algemene regels:
►Je hebt het recht om 'nee' te zeggen tegen seksuele avances die je niet prettig vindt: aanrakingen, opmerkingen, of iemand die zich uitkleedt waar jij bij bent. Al deze zaken kunnen beschouwd worden als seksueel misbruik of 'ongewenste intimiteiten'. Verkrachting is een ernstig misdrijf, waarover enkel de dader zich hoort te schamen.
►Er bestaan in België wetten die discriminatie verbieden: dat betekent dat als je slecht behandeld wordt omwille van je huidskleur, nationaliteit, geslacht, seksuele geaardheid, er klacht kan ingediend worden bij een meldpunt tegen racisme en discriminatie.
►Al heb je geen papieren, niemand mag geweld tegen jou gebruiken, je pesten of bedreigen, jouw bezittingen stelen, je oplichten of afpersen, enzovoort.

Als je het slachtoffer wordt van misbruik, op je werk of daarbuiten, heb je recht op bescherming en eventueel een vergoeding.

Wat kan je doen als je slachtoffer wordt van misbruik?

- Om bescherming en eventueel een vergoeding te krijgen als je het slachtoffer bent van **misbruik**, moet je klacht indienen bij de politie of naar de rechtbank stappen. Dat is voor mensen zonder wettig verblijf niet zo eenvoudig. Neem iemand mee naar het politiebureau of contacteer eerst een 'Centrum voor slachtofferhulp. Je vindt ze op p.158
- Als je slachtoffer bent van discriminatie dan kan je terecht bij een meldpunt tegen racisme en discriminatie. De adressen vind je op pagina 152;
- Onthoud in elk geval de namen van eventuele getuigen. Schrijf zelf zo snel mogelijk je verhaal op met alle details, of laat iemand het voor jou doen. Die informatie is nodig als je later klacht indient.
- Als je gewond raakt of verkracht werd, ga dan meteen naar een dokter. Leg uit wat er gebeurd is, laat je onderzoeken en laat de dokter een attest schrijven. Dit kan later je verhaal bewijzen.

Wat kan je doen om je rechten te laten respecteren?

1. Maak vooraf goede afspraken: je contract

Als je wit werkt, worden de afspraken tussen de werkgever en de werknemer meestal op papier gezet: er is dan een geschreven 'arbeidscontract' of 'arbeidsovereenkomst'. Daarin staan de naam van de werkgever en de werknemer, het soort werk, de werkuren en het loon. Het contract moet ondertekend worden door jou en je werkgever. Hou het goed bij!

Teken nooit iets (een papier/een contract,...) waarvan je de inhoud niet begrijpt! Laat je contract eventueel door iemand anders nalezen die je uitleg kan geven vóór je tekent. Vraag altijd een kopie voor jezelf.

Als je geen geschreven contract kan krijgen, maar je werkt toch voor iemand in ruil voor een loon, dan heb je een **mondeling contract.** Dit is **even geldig** als een schriftelijk contract, maar is moeilijker te bewijzen achteraf. Een mondeling contract is altijd

van onbepaalde duur, dit wil zeggen dat het officieel pas eindigt als je volgens de juiste procedure ontslag krijgt of neemt.
Probeer in elk geval duidelijke afspraken te maken. Heb je een goede relatie met je werkgever, praat dan met hem of haar over de informatie uit deze gids. Weet dat je rechten hebt en vraag dat deze zoveel mogelijk gerespecteerd worden.

2. Verzamel bewijzen

Bewijzen van je werk zijn altijd belangrijk. Zeker als je geen geschreven contract hebt.

Hou daarom vanaf nu zoveel mogelijk informatie bij. Schrijf alles op. Als je ooit problemen krijgt, ben je in elk geval voorbereid. Deze tips kunnen je helpen om goede bewijzen te verzamelen.

Tips

- Hou alles wat je op papier hebt goed bij of neem er kopies van: badges, nota's, bonnetjes,... Laat afspraken als het kan ondertekenen door je baas. Zorg dat er een datum op staat.
- Verzamel informatie over je baas. Als je baas ook voor andere bedrijven werkt, verzamel dan ook over die bedrijven zoveel mogelijk informatie.
- Schrijf op waar en wanneer je gewerkt hebt. Noteer zoveel mogelijk details.
- Neem herkenbare foto's en videofilmpjes van je werkplaats of van jezelf terwijl je aan het werk bent. Maak mogelijks een opname van een gesprek met je werkgever of de klanten.
- Als er een ongeval gebeurt tijdens je werk, hou dan alle papieren bij van de dokters en het ziekenhuis waar je bent geweest. Vertel hen dat je een arbeidsongeval hebt gehad. Vraag hen dat ook zo te noteren in hun attesten.
- Zoek de CORRECTE en VOLLEDIGE naam op van het bedrijf van je werkgever. Die naam staat op officiële documenten zoals een bestelbon, factuur of op een visitekaartje. Vind je zo'n document niet, hou dan zoveel mogelijk informatie bij, zodat de juiste naam kan opgezocht worden: het adres, wat het bedrijf doet, namen van andere bedrijfjes van je werkgever, etc.
- Zorg dat je zoveel mogelijk weet over personen en bedrijven die klant zijn van je baas, of waar je baas regelmatig mee samenwerkt.
- Probeer het BTW-nummer of het handelsregister van je baas te kennen. Er kan dan heel wat informatie opgezocht worden.
- Noteer de nummerplaten van de auto's die iets met je werk te maken hebben.

Bv. van de auto van je baas, van de klant waar je aan het werk bent of van de andere mensen die er aan het werk zijn.

- Vergeet niet de straatnaam en het huisnummer van je werkplaats(en) op te schrijven. Misschien ook van de huizen en winkels in de buurt.
- Maak ook een beschrijving van de werkplaats (bv. de binnenkant van een huis of een werf). Daardoor kan je aantonen dat je echt op die plaats was.
- Noteer persoonlijke details van je baas en collega's bv. hun vakantieperiodes, wat je weet over hun familie,...
- Hou zeker alle telefoonnummers bij.
- Vraag aan buren, collega's enzovoort of ze eventueel voor jou willen getuigen. Schrijf ook hun telefoonnummers op.
- Ken je de familienaam van de mensen waarmee je werkt?
- Soms is de naam waarmee je iemand aanspreekt, niet de officiële naam (bv. Mieke heet eigenlijk 'Maria'). Probeer de echte naam te achterhalen.
- Schrijf zoveel mogelijk de precieze datum (dag/maand/jaar) op als je iets noteert. Hoe preciezer je verhaal, hoe sterker het is.
- Noteer ook de naam van firma's die op je werkplaats komen leveren.
- Wie bracht je naar het werk? Wie liet je binnen?
- Op grotere werven is er soms een veiligheidsfirma die opschrijft wie binnen en buitengaat. Schrijf zeker de naam van die firma op. Hou badges goed bij of maak een kopie.
- Hou alle sms berichten van je baas bij. Ook voicemail berichten die hij/zij heeft ingesproken mag je niet wissen.Als je e-mails krijgt van je baas of berichtjes via Facebook hou ze altijd bij.

Het is verboden om een valse naam of een naam van iemand anders te gebruiken. Als dit ooit ontdekt wordt, kunnen jij en de persoon die je zijn identiteit heeft gegeven, gestraft worden. Papieren waarop een valse naam staat in plaats van jouw echte naam, kan je ook nooit meer als bewijs gebruiken!

Wat doe ik als mijn rechten niet gerespecteerd worden?

1. zelf onderhandelen

Sommige werkgevers staan open voor een gesprek. Misschien kunnen collega's daarbij helpen. Als je baas je echter mishandelt of niet betaalt, kan je beter weggaan. Werkgevers die beweren dat ze later zullen betalen, doen dat dikwijls toch niet.

Let op dat je zelf geen strafbare feiten pleegt om je rechten af te dwingen. Gebruik nooit fysiek geweld of diefstal. Dit kan je rechten in gevaar brengen.

2. Hulp vragen

Soms helpt het als iemand mét papieren meegaat naar je baas of voor jou bemiddelt. Zo'n bemiddeling heeft vaak meer kans op slagen dan een officiële klacht. Je zal misschien wel een compromis moeten sluiten, en je moet erop kunnen rekenen dat je baas de afspraken zal naleven.Ook de klanten van je baas kunnen soms druk uitoefenen. Als je geen akkoord met je baas kan bereiken, kan de getuigenis van de tussenpersoon nuttig zijn bij eventuele verdere stappen.

3. Een klacht indienen bij de sociale inspectie

De sociale inspectiediensten zijn veilige plaatsen. Ze hebben als eerste taak om de rechten van werknemers te beschermen. Ook jouw rechten!
De **inspectie** moet ook clandestiene arbeid opsporen en bestrijden. Daarom hebben de meeste werknemers zonder wettig verblijf schrik om de inspectie te contacteren. Maar: als je goed begrijpt hoe de sociale inspectie werkt, kunnen ze je ook echt helpen!

In elk geval stap je met een **klacht** over je werkgever beter naar de inspectie en niet naar de politie. De inspecteurs kennen de wetten rond arbeid. Bovendien zullen ze je helpen zonder je naam door te geven aan de Dienst Vreemdelingenzaken. Voor de politie is dat moeilijker.

De inspectiediensten kunnen op twee manieren een zaak onderzoeken:

1. Jij dient klacht in. Als die klacht ernstig genoeg is, zal de inspectie de zaak onderzoeken. Een klacht is altijd vertrouwelijk tenzij jij toestemming geeft om je naam bekend te maken. Je naam zal dus aan niemand doorgegeven worden. Je kan zelfs anoniem klacht indienen.

2. De inspectie kan ook **op eigen initiatief beslissen om een controle uit te voeren** op de werkplaats. Als ze dan vreemdelingen zonder wettig verblijf aan het werk vinden, moeten ze hun namen wél doorgeven aan de politie en Dienst Vreemdelingenzaken. Jij en je collega's lopen dan het risico om een bevel te krijgen om het grondgebied te verlaten, opgenomen te worden in een gesloten centrum, uitgewezen te worden en een inreisverbod voor de Europese Unie te krijgen. Voor je echt klacht gaat indienen, kan je de inspecteur vragen of hij een controle op de werkplaats zal uitvoeren.

Wat moet ik doen als de inspectie mij betrapt tijdens een controle?

Je zal niet gestraft worden omdat je clandestien aan het werk was. Enkel je werkgever kan daarvoor worden bestraft. *Jij kan alleen maar winnen als je aan de inspecteur de waarheid vertelt. Je verliest daarmee niets. Denk eraan dat de inspecteur vooral wil dat de rechten van alle werknemers gerespecteerd worden!*

- Vertel altijd hoe lang je gewerkt hebt en hoeveel loon je hebt gekregen. De inspecteur zal dan controleren of je nog loon moet krijgen. Jij kan dat loon dan later vragen!
- Laat ook je (echte) naam achter bij de inspecteur. Als je wordt uitgewezen, geef dan je naam en contactgegevens door aan iemand in België die je vertrouwt: een sociale dienst, OR.C.A., vakbond,... Je vindt ze op 144, 145-150. Zij kunnen achteraf onderzoeken of je nog loon of andere zaken kan krijgen, zelfs als je niet meer in België bent!
- Wie steun krijgt van het OCMW, moet weten dat er bij de vaststelling van zwartwerk waarschijnlijk geen steun meer zal uitbetaald worden.

Als de inspectie na het onderzoek besluit dat de werkgever de wet overtrad, zijn er verschillende mogelijkheden:

- De inspectie kan aan de werkgever een voorstel doen om een overtreding te 'herstellen' en vragen om niet-betaalde lonen uit te betalen.
- De inspectie kan de zaak doorgeven aan de rechtbank.
- Als de rechtbank beslist om niet te vervolgen, kan de inspectie een administratieve boete opleggen.

Indien een werknemer zonder wettig verblijf betrapt wordt op de werkvloer , dan gaat de inspectie er - door een nieuwe wet - vanuit dat je minstens drie maanden voor deze werkgever werkte. Je kan dus minstens drie maanden minimumloon vragen. Enkel als de werkgever kan bewijzen dat je minder dan drie maanden voor hem gewerkt hebt, heb je geen recht op die drie maanden loon. Je krijgt dit loon niet automatisch, doe dus een beroep op een organisatie die je kan ondersteunen. (zie voor de adressen: 144, 145-150).

Als de inspectie bij een controle op de werkvloer werknemers zonder wettig verblijf aantreft is de inspectie verplicht om dit te melden bij Dienst Vreemdelingenzaken. De kans bestaat dus dat je uitgewezen wordt.

4. Naar de rechtbank

Jezelf burgerlijke partij stellen in een rechtszaak

Als na het onderzoek van de inspectie blijkt dat de zaak voldoende ernstig is, kan de inspecteur een rapport maken (een 'proces verbaal') en doorgeven aan de **rechtbank.** Daar wordt dan beslist of je werkgever voor de rechter moet komen of niet. Als je werkgever wordt veroordeeld, dan zal hij waarschijnlijk boetes en belastingen moeten betalen. In ernstige gevallen kan je werkgever ook een gevangenisstraf krijgen. Het geld dat hij moet betalen gaat naar de staat. Als jij zelf nog een schadevergoeding of loon wilt opeisen, moet je dit speciaal aan de rechter vragen: je moet je **burgerlijke partij** stellen. Dat betekent wel dat je je naam moet bekend maken. Je zoekt daarvoor best professionele hulp (een vakbond of een advocaat).

Je brengt je werkgever zelf voor de rechtbank

Als de rechtbank na je klacht je werkgever niet naar de arbeidsrechtbank brengt, dan kan je zelf je werkgever voor de rechter dagen. Je moet dan zeker voldoende bewijzen hebben. Laat je daarvoor altijd bijstaan door een advocaat, organisatie, vakbond, ...

Als je te lang na de feiten naar het gerecht gaat, mag de rechter geen uitspraak meer doen. Hoe sneller je handelt, hoe beter. Het gerecht in België werkt op dit ogenblik echter traag. Een proces kan enkele jaren duren.

Als je bepaalde stappen riskant vindt, laat je dan begeleiden door een hulpverlener, een vriend(in) die wel verblijfspapieren heeft, je vakbond, ... Zij kunnen vooraf informatie vragen zonder je naam door te geven. Wees zo eerlijk en zo volledig mogelijk tegenover de mensen bij wie je hulp zoekt. Alleen dan kunnen zij je echt helpen.

Waar kan je naartoe met je vragen?

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van organisaties en instellingen die je kunnen helpen. De adressen en telefoonnummers vind je in de adreslijst.

Organisaties die helpen bij problemen op het werk

De vakbonden

De **vakbonden** in België zijn feitelijke verenigingen die de werknemers vertegenwoordigen in het algemene belang, ze zijn gebaseerd op de fundamentele waarden gelijkheid en sociale rechtvaardigheid. Dit wil zeggen dat ze geen deel uit maken van de overheid. Ze werken geheel onafhankelijk dankzij de bijdrage van hun leden die werkt als een bindmiddel van solidariteit. De vakbonden werden meer dan 100 jaar geleden opgericht als reactie op de slechte arbeidsomstandigheden van vele (Belgische) werknemers. Dankzij de vakbonden zijn de arbeidsomstandigheden sterk verbeterd. Er zijn drie grote vakbonden in België: een christelijke vakbond (ACV), een socialistische vakbond (ABVV) en een liberale vakbond (ACLVB).

De vakbonden helpen hun leden die hun bijdrage betalen die afhangt van hun situatie (werkloos, zonder wettig verblijf, ...). De vakbond zal je dossier echter alleen verdedigen voor de arbeidsrechtbank als je al zes maanden lid bent. Om je te informeren bij de vakbond moet je geen lid zijn ook niet als je een werknemer zonder wettig verblijf bent.

Werknemers zonder wettig verblijf kunnen lid worden van de vakbond. Je naam zal niet worden doorgegeven aan de overheid. Lid worden van de vakbond is voor een werknemer zonder wettig verblijf interessant het geeft je immers toegang tot een dienstverlening die je nergens anders kan krijgen. Neem contact op met een vakbond om te weten hoe je lid kan worden en wat de voorwaarden zijn.

De vakbond in het kort:

- de vakbond heeft veel kennis en ervaring over arbeidsrechten
- is onafhankelijk van overheid en werkgevers
- verdedigt en organiseert alle werknemers

Merk op dat sommige mensen binnen de vakbond expertise hebben opgebouwd met de problemen van werknemers met een precair of onwettig verblijf.

Wees niet bang om een vakbond te contacteren met een probleem, zelfs al ben je geen lid. Leg uit wat je situatie is, en vraag wat ze voor je kunnen doen. Een eerste advies zal je meestal wel krijgen.

Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten OR.C.A.

OR.C.A. is een organisatie die zich speciaal bezighoudt met de verdediging van de rechten van werknemers zonder wettig verblijf. Je kan er gratis terecht voor informatie over je rechten en hulp als je problemen hebt op het werk.

De inspectiediensten van de overheid

Je kan bij de verschillende inspectiediensten informatie vragen over je rechten (Je vindt ze op 160, 162, 164). In elke grote stad zijn er permanenties waar je per telefoon of aan het loket anoniem en gratis je vragen kan stellen. Wees niet bang om van deze diensten gebruik te maken!

Het Fonds voor Arbeidsongevallen

Als je een arbeidsongeval hebt gehad, kan je bij dit Fonds informatie vragen over je rechten en procedures. Er zijn permanenties in verschillende steden. Het Fonds voor Arbeidsongevallen houdt zich niet bezig met je verblijfspapieren.

2. Andere hulporganisaties

Algemeen

Er bestaan vele soorten hulpdiensten. Sommige zijn speciaal bedoeld voor vreemdelingen. Anderen helpen iedereen die problemen heeft met kinderen, woning, psychische hulp zoekt, slachtoffer is van misbruik,... In de adreslijst hebben we een aantal referentie-organisaties opgenomen. Ze kunnen je helpen om de juiste hulporganisatie te vinden voor jouw probleem. Je vindt ze op 152-154.

De OCMW's

Het OCMW helpt mensen met financiële problemen. Vreemdelingen zonder wettig verblijf kunnen ook beroep doen op sommige soorten hulp van het OCMW. De OCMW's geven mensen zonder wettig verblijf niet aan bij de politie. Zij moeten zich aan het beroepsgeheim houden.

3. Hulp bij een rechtszaak

Heel wat advies over wetten en regels kan je krijgen bij sociale diensten, vakbonden, enzovoort. Je kan ook naar **een bureau voor juridische bijstand** gaan. Zij geven advies als je een klacht wil indienen of jezelf burgerlijke partij stellen in een rechtszaak.

Voor echte rechtszaken en een aantal andere procedures, heb je een **advocaat** nodig. Organisaties die vaker met mensen zonder wettig verblijf werken, kennen meestal wel goede advocaten die gespecialiseerd zijn in vreemdelingenrecht. Vakbonden en OR.C.A. kunnen je misschien namen geven van advocaten die gespecialiseerd zijn in arbeidsrecht.

Een goede advocaat is eerlijk en vertelt je wat wel en niet mogelijk is. Hij/zij geeft je toegang tot alle documenten. Vertrouw een advocaat niet als als je geen informatie krijgt over wat hij of zij voor jou doet.

Wat kost een advocaat?

- **Vraag duidelijke afspraken over de prijs** bij je eerste bezoek. Vraag daarvan een bewijs op papier.
- Wie geen advocaat kan betalen, kan bij de 'bureaus voor juridische bijstand' om een 'pro Deo'-advocaat vragen. Voor een verblijfsdossier krijg je die gegarandeerd. Voor andere zaken moet je het eerst navragen.
- **Vakbonden helpen hun leden gratis** bij het verdedigen van hun arbeidsrechten. Je moet dan wel al een tijdje lid zijn (soms 6 maanden, soms 1 jaar). Je wordt dus best al lid van de vakbond vooraleer je problemen krijgt.

Wat vind je nog meer in deze gids?

Adreslijst

Achteraan de gids vind je een lijst met nuttige adressen van organisaties, vakbonden en overheidsdiensten.

Invulbladen

Het is erg belangrijk om vanaf de eerste dag dat je werkt alle informatie bij te houden. Op het eind van deze gids vind je twee modellen om informatie bij te houden over 1) je werkuren, 2) je werkgever(s). Maar lees vooral goed de tips op pagina 16.

ADRESSENLIJST
REPERTOIRE
ADDRESS LIST
LISTA DE DIRECCIONES
قائمة العناوين
LISTA DE ENDEREÇOS

Organisaties die hulp kunnen bieden aan mensen zonder papieren
Organisations qui peuvent aider les sans-papiers
Organisations that can help undocumented people
Organizaciones que prestan asistencia a personas indocumentadas
ينلجسلما يرغ صاخشلأا قدعاسم اهنكيم يتلا تامظنلم
organizações que podem ajudar as pessoas em situação irregular

IN VERBAND MET ARBEID
EN RAPPORT AVEC LE TRAVAIL
WORK RELATED
EN RELACIÓN CON TEMAS LABORALES
لمنظمات المتعلقة بالعمل
RELACIONADO AO TRABALHO

Niet-gouvernementele organisaties (NGO's)
Organisations non-gouvernementales (ONG)
Non-Governmental Organisations (NGOS)
Organizaciones No Gubernamentales (ONG)
المنظمات غير الحكومية
Organizações Não Governamentais (ONGs)

OR.C.A.
Organisatie voor Clandestiene Arbeidsmigranten — Organisation pour les travailleurs immigrés clandestins - Organisation for Undocumented Workers - Organización para trabajadores inmigrantes clandestinos
منظمة العمال المهاجرين غير المسجلين
Organização para Trabalhadores em Situação Irregular

Enkel via telefoon of e-mail, of op afspraak. Seulement par téléphone ou courriel, ou sur rendez-vous. Only by telephone, e-mail or appointment. Solamente por teléfono, correo electrónico o cita previa.
عبر الهاتف أو البريد الإلكتروني أو المقابلة الشخصية فقط. *Apenas por telefone, e-mail ou consulta.*

Telefonisch te contacteren op maandag en woensdag van 9u tot 13u

en op donderdag van 13u tot 16u.
Gaucheretstraat 164 rue Gaucheret
1030 Brussel
Tel: 02 274 14 31 | Fax: 02 274 14 48
info@orcasite.be | www.orcasite.be | www.werknemerszonderpapieren.be

Vakbonden - Syndicats - Trade Unions –Sindicatos
اتحادات نقابات العمال

ACV / CSC
Christelijke vakbond – Syndicat chrétien – Christian trade union–
Sindicato cristiano نقابات العمال المسيحية
www.acv-online.be of/or/ou/o www.csc-en-ligne.be

Vraag naar de dienst Arbeidsrecht.
Demandez le service en charge de migrants.
Ask for the Labour law service.
Dirijete al servicio de Derecho Laboral.
.اطلب خدمة قانون العمل

■ Aalst-Oudenaarde
Hopmarkt 45, 9300 Aalst
053 77 92 92
■ Antwerpen
Nationalestraat 11, 2000 Antwerpen
078 15 20 58
■ Brugge
Oude Burg 17, 8000 Brugge
050 44 41 11
■ Gent-Eeklo
Poel 7, 9000 Gent
09 265 42 11
■ Limburg
Mgr. Broeckxplein 6, 3500 Hasselt
078 15 16 86

■ Kempen
Korte Begijnenstraat 20, 2300 Turnhout
014 40 30 80
■ Leuven
Martelarenlaan 8, 3010 Kessel-Lo
016 21 93 11
■ Mechelen-Rupel
Onder den Toren 5, 2800 Mechelen
015 28 85 11
■ Midden-West-Vlaanderen
H. Horriestraat 31, 8800 Roeselare
051 26 55 55
■ Oostende-Westhoek
Dr. L. Colensstraat 7, 8400 Oostende
059 55 25 11
■ Waas en Dender
H. Heymanplein 7, 9100 Sint-Niklaas
03 760 13 10
■ Zuid-West-Vlaanderen
Pres. Kennedypark 16D, 8500 Kortrijk
056 23 55 11
■ ACV/CSC Brussel-Halle-Vilvoorde / Bruxelles-Halle-Vilvorde
Rue Plétinckxstraat 19, 1000 Brussel/Bruxelles
02 557 80 69
■ CSC Sécretariat national (français)
Service Nouvelles Migrations et Diversité
Chaussée de Haecht 579, 1030 Bruxelles
02 246 32 16
■ CSC Brabant Wallon
Rue des Canonniers 14, 1400 Nivelles
067 88 46 49
■ CSC Charleroi- Sambre et Meuse
Rue Prunieau 5, 6000 Charleroi
071 23 09 91
■ CSC Hainaut occidental
Rue des Etats-unis 10, 7500 Tournai
069 88 07 07

■ CSC Liège- Huy-Waremme
Boulevard Saucy 10, 4020 Liège
04 340 72 37
■ CSC Luxembourg
Rue Pietro Ferrero 1, 6700 Arlon
063 24 20 20
■ CSC Mons-La Louvière
Rue Claude de Bettignies 10-12, 7000 Mons
065 37 25 11
■ CSC Namur-Dinant
Chaussée de Louvain 510, 5400 Bouge
081 25 40 76
■ CSC Verviers
Pont Léopold 4-6, 4800
087 85 99 99

ABVV / FGTB

Socialistische vakbond – Syndicat socialiste
Socialist trade union– Sindicato socialista
اتحاد النقابات الاشتراكية
www.abvv.be of/or/ou/o www.fgtb.be

■ ABVV-regio Antwerpen
Ommeganckstraat 35, 2018 Antwerpen
03 220 66 11
■ ABVV Mechelen + Kempen
- Zakstraat 16, 2800 Mechelen
015 29 90 66
- Grote Markt 48, 2300 Turnhout
014 40 03 11
■ ABVV Limburg
Gouverneur Roppesingel 55, 3500 Hasselt
011 22 97 77
■ ABVV Oost-Vlaanderen
- Vrijdagmarkt 9, 9000 Gent
09 265 52 57

- Dijkstraat 59, 9200 Dendermonde
052 25 92 59
- Vermorgenstraat 9, 9100 Sint-Niklaas
03/ 760 04 00
- Houtmarkt 1, 9300 Aalst
053 78 78 78
- Stationsstraat 21, 9600 Ronse
055 21 19 20

■ ABVV Vlaams-Brabant
- Maria-Theresiastraat 119, 3000 Leuven
016 28 41 41
- Mechelsestraat 6, 1800 Vilvoorde
016 28 41 41

■ ABVV West-Vlaanderen
- Zilverstraat 43, 8000 Brugge
050 44 10 10
- Conservatoriumplein 9, 8500 Kortrijk
056 26 82 00
- J. Peurquaetstraat 27, 8400 Oostende
059 55 60 50
- Zuidstraat 22/22, 8800 Roeselare
051 26 00 70

■ ABVV/FGTB Brussel – Bruxelles – Bruselas – Brussels
Zwedenstraat - rue de Suède, 45
1060 Brussel/Bruxelles
Samantha Smith 02 552 03 55

■ Interrégionale wallonne de la FGTB
Rue de Namur, 37
5000 Beez
Contact : Jojo Burnotte 081 26 51 64
Didier Pironet 081 26 51 89

■ FGTB régionale Brabant wallon
Rues du Géant, 4/3
1400 Nivelles
Contact : Khalid Gaa 067 64 60 06 | 0478 35 85 83
khalid.gaa@fgtb.be

■ FGTB régionale Mons
Rue Lamir 12
7000 Mons
Contact : Cédric Devriese 0473 97 64 93

■ FGTB régionale Namur
40 rue Dewez,
5000 Namur
Contact : Alice Poncelet 081 64 99 57 | 0473 97 03 49

■ FGTB régionale Liège
Place Saint-Paul, 9-11 - 4000 Liège
Contact : Sidi Katumwa
04 221 96 20
Fanette Duchesne (Droit des étrangers)
04 221 96 53

■ FGTB régionale Charleroi Sud Hainaut
Boulevard Devreux, 36/38 - 6000 Charleroi
Contact : Joëlle Anthonis
071 64 12 62

■ FGTB Wallonie Picarde
Rue du Crampon 12 A
7500 Tournai
069 88 18 81

■ FGTB régionale La Louvière
Rue Aubry, 23, 7100 Haine St Paul.
Contact: Mano Henquinet
064 23 61 20

■ FGTB Verviers et Communauté germanophone
Michel Bordignon
Place Verte 12/3
4800 Verviers
087 69 39 50
Moutarou Kassendja 087 39 46 13 - Moutarou.kassendja@fgtb.be

■ FGTB province du Luxembourg
Rue des Martyrs, 80
6700 Arlon
Contact: Anne Binet 063 21 91 83

Centra voor hulp aan slachtoffers van mensenhandel - Centres d'aide aux victimes de la traite d'êtres humains - Centres that help victims of trafficking in human beings - Centros de ayuda para víctimas del tráfico de personas مراكزالتي تساعد ضحايا الاتجار بالبشر Centros que ajudam as vítimas de tráfico de seres humanos

Je kan er 24u per dag naar bellen
Vous pouvez les appeler 24 heures sur 24
You can reach them by phone 24 hours a day
Puedes llamar por teléfono las 24 horas del día
يمكنك التواصل معها عبر الهاتف طوال اليوم
Você pode contatá-los por telefone 24 horas por dia

■ Pag-Asa (Brussel – Bruxelles – Brussels– Bruselas)
Cellebroersstraat 16b
1000 Brussel
Tel: 02 511 64 64
pag.asa@skynet.be
■ Payoke (Antwerpen – Antwerp – Anvers – Amberes)
Leguit 4
2000 Antwerpen
Tel: 03 201 16 90
trafficking@payoke.be
■ Sürya (Wallonië – Wallonia – Wallonie - Valonia)
rue Rouveroy 2
4000 Liège
Tel: 04 232 40 30
info@asblsurya.be

Voor informatie over je rechten zie ook de inspectiediensten.
Pour obtenir des informations sur vos droits, voir aussi les services d'inspection.
For information on your rights, see also the section on the inspection services.
Para información sobre tus derechos consulta también los servicios de inspección للحصول على معلومات عن حقوقك، راجع أيضاً قسم مدوّنة التفتيش.

ALGEMENE HULP AAN MENSEN ZONDER WETTIG VERBLIJF
AIDE GÉNÉRALE AUX PERSONNES EN SÉJOUR ILLÉGAL
ALL-ROUND HELP FOR PEOPLE WITHOUT LEGAL RESIDENCE
AYUDA GENERAL A PERSONAS SIN PERMISO LEGAL DE RESIDENCIA
المساعدة الشاملة للأشخاص الذين ليس لديهم إقامة قانونية
ASSISTÊNCIA GERAL PARA PESSOAS SEM RESIDÊNCIA LEGAL

Federaal Migratiecentrum • Centre fédéral Migration • Federal Migration Centre • Centro por la Igualdad de Oportunidades y la Lucha contra el Racismo
مركز تكافؤ الفرص ومناهضة العنصرية

Koningsstraat 138, 1000 Brussel
Tel gratis : 0800 14912
Tel: 02 212 30 00
www.diversiteit.be
www.diversite.be

Interfederaal Gelijkekansencentrum • Centre interfédéral pour l'égalité des chances • Interfederal Centre for Equal Opportunities

Voor klachten i.v.m. racisme en discriminatie
Pour les plaintes en rapport avec le racisme et la discrimination.
For complaints about racism and discrimination
Para reclamaciones por racismo y discriminación
لتلقي الشكاوى حول العنصرية والتمييز
Para queixas de racismo e discriminação

Koningsstraat 138, 1000 Brussel
Tel gratis : 0800 12 800
Tel: 02/212 30 00
www.diversiteit.be
www.diversite.be

Vlaanderen (en Brussel) – Flandres (et Bruxelles) – Flanders (and Brussels) – Flandes (y Bruselas) فلاندرز (وبروكسل)

Kruispunt Migratie - Integratie

Alle informatie in verband met vreemdelingenrecht. Juridische helpdesk (Nederlandstalig), check de website voor de permanenties. Het Kruispunt Migratie-Integratie werkt enkel telefonisch of schriftelijk!

Pour toute information sur les droits des étrangers. Consultez le site pour les permanences. Le Kruispunt Migratie – Integratie ne répond que par téléphone ou par écrit !

All information concerning foreigners' Law. Legal helpdesk (Dutch language), check the website for the calling hours. The Kruispunt Migratie – Integratie only handles questions that they receive by phone or letter!

Toda tipo de información para los extrangeros. Ayuda jurídica especializada (en neerlandés) ! El Kruispunt Migratie – Integratie atiende por teléfono o por correo! Consulta el sitio web para los horarios de las permanencias.

جميع المعلومات المتعلقة بقانون الأجانب. مكتب المساعدة القانونية (باللغة الهولندية)، راجع الموقع الإلكتروني لمعرفة ساعات العمل. يتعامل مركز الأقليات الفلمنكي (CMV) مع الأسئلة التي ترد إليه عبر الهاتف أو البريد فقط!

Todas as informações relativas à lei de estrangeiros. Serviço de assistência jurídica (Idioma Holandês), consulte o site para horários de atendimento. Kruispunt Migratie-Integratie apenas lida com questões que recebem por telefone ou carta!

Vooruitgangstraat 323/1
1030 Brussel
02 205 00 50
Tel juridische helpdesk: 02 205 00 55
info@kruispuntmi.be
www.kruispuntmi.be

Andere organisaties in Vlaanderen en Brussel – Autres organisations en Flandre et Bruxelles – Other organisations in Flanders and Brussels– Otras organizaciones en Flandes y Bruselas منظمات أخرى في فلاندرز وبروكسل Outras organizações em Flandres e Bruxelas

Op de website www.vreemdelingenrecht.be kan je adressen van organisaties die vreemdelingen helpen. Je kan ook bellen naar het Kruispunt Migratie – Integratie (zie boven).

Le site www.vreemdelingenrecht.be indique les adresses d'organisations qui aident les étrangers. Vous pouvez aussi appeler le Kruispunt Migratie – Integratie (voir plus haut).

The website www.vreemdelingenrecht.be has a list with the addresses of organisations that assist foreigners. You can also call the Kruispunt Migratie – Integratie (See above).

En la página web www.vreemdelingenrecht.be puedes encontrar las direcciones de asociaciones que ayudan a los extranjeros. También puedes llamar al Kruispunt Migratie – Integratie (ver más adelante).

على قائمة بعناوينwww.vreemdelingenrecht.beيحتوي الموقع الإلكتروني المنظمات التي تساعد الأجانب. كما يمكنك أيضًا الاتصال بمركز الأقليات الفلمنكي (راجع ما سبق).

O site www.vreemdelingenrecht.be tem uma lista com endereços de organizações que ajudam estrangeiros. Você também pode chamar o Kruispunt Migratie-Integratie (veja acima).

La Wallonie (et Bruxelles) – Wallonië (en Brussel) – Wallonia (and Brussels) – Valonia (y Bruselas) والونيا (وبروكسل) Valónia (e Bruxelas)

ADDE : Association pour la Défense et le Droit des Etrangers

Informations juridiques pour les étrangers et permanences juridiques (en français). Consultez le site web pour les permanences: par téléphone, email ou sur rendez-vous.

Juridische informatie voor vreemdelingen en juridische permanenties (in het Frans). Check de website voor de permanenties: per telefoon, email of op afspraak

Legal information for foreigners and legal helpdesk (in French). Check the website for the calling hours of the helpdesk: per telephone, email or by appointment.

Ayuda jurídica especializada para los extrangeros (en francés). Consulta el sitio web para las permanencias: por teléfono, e-mail o cita previa.

معلومات قانونية للأجانب ومكتب المساعدة القانونية (باللغة الفرنسية). راجع الموقع الإلكتروني لمعرفة ساعات عمل مكتب المساعدة: عبر الهاتف أو البريد الإلكتروني أو المقابلة الشخصية.

Informações legais para estrangeiros e serviço de assistência jurídica (em francês). Consulte o site para verificar o horário de atendimento do helpdesk: por telefone, e-mail ou por consulta.

rue du Boulet, 22
1000 Bruxelles
02 227 42 41
le lundi de 9h à 12h et le mercredi de 14h à 17h
http://www.adde.be

CIRE (Coordination et Initiatives pour Réfugiés et Etrangers)
et autres organisations en Wallonie et Bruxelles – en andere organisaties in Wallonië en Brussel – and other organisations in Wallonia and Brussels - y otras organizaciones en Valonia y Bruselas. وسائر المنظمات في والونيا وبروكسل

rue du Vivier 80-82
1050 Bruxelles
02 629 77 10
cire@cire.be | http://www.cire.be

Le CIRE peut vous donner conseils directement, ou vous référer vers des associations proche de chez vous en Wallonie et à Bruxelles. Sur le site du CIRE vous pouvez trouver des adresses de nombreuses associations qui assistent les étrangers.

CIRE kan rechtstreeks advies geven, of je doorverwijzen naar een organisaties dichtbij jou in Brussel of Wallonië. Op de website van CIRE vind je adressen van heel wat organisaties die vreemdelingen helpen.

CIRE gives advise directly or refers you to organisations close to you in Brussels or Wallonia. On the website of CIRE you can find addresses of organisations that assist foreigners.
El CIRE te aconseja directamente o te dirije a otras asociaciones locales en Valonia o Bruselas. En el sitio internet del CIRE encuentras direcciones de varias asociaciones que ayudan a los extranjeros.

هيئة التنسيق والمبادرات من أجل اللاجئين والأجانب) المشورة CIRÉ تقدم لك
مباشرة أو تحيلك إلى المنظمات القريبة منك في
يمكنك العثور على عناوين CIRÉ والونيا أو بروكسل. في الموقع الإلكتروني الخاص بـ
المنظمات التي تساعد الأجانب

CIRÉ oferece conselhos diretamente ou encaminha você para organizações próximas a você em Bruxelas ou Valónia. No site da CIRÉ você pode encontrar endereços de organizações que ajudam estrangeiros.

MEDISCHE EN PSYCHOSOCIALE HULP
AIDE MÉDICALE ET PSYCHOSOCIALE
MEDICAL AND PSYCHO-SOCIAL HELP
ASISTENCIA MÉDICA Y PSICOSOCIAL
المساعدة الطبية والنفسية والاجتماعية
ASSISTÊNCIA MÉDICA E PSICO-SOCIAL

Advies voor mensen zonder wettig verblijf / Conseils aux sans-papiers
Advice for undocumented migrants / Asistencia para personas sin papeles
استشارات للمهاجرين غير المسجلين / Conselhos para imigrantes em situação irregular

Bij deze organisaties kan je terecht met vragen over medische hulp voor mensen zonder wettig verblijf of met een precair verblijf. Enkel telefonisch (informeer naar de permanenties), schriftelijk of op afspraak.

Vous pouvez soumettre à ces organisations vos questions sur l'aide médicale pour

les personnes en séjour illégal ou précaire. Elles ne répondent que par téléphone (demandez les heures de permanence), par écrit ou sur rendez-vous.

You can contact these organisations when you have questions about medical help for people who have no legal residence or an uncertain residence. They can only be reached by telephone (ask about hours), in writing or by appointment.

Las siguientes organizaciones responden preguntas sobre asistencia médica para personas indocumentadas o con un permiso provisional. Sólo atienden por teléfono (infórmate sobre las permanencias), por correo o con cita previa

يمكنك الاتصال بهذه المنظمات إذا كانت لديك استفسارات تتعلق بالمساعدة الطبية للأشخاص الذين ليس لديهم إقامة قانونية أو إقامة غير مؤكدة. يمكن التواصل معها فقط عبر الهاتف (اسأل عن ساعات العمل) أو المكاتبات أو المقابلة الشخصية.

Você pode contatar essas organizações quando tiver dúvidas sobre assistência médica para pessoas que não têm residência legal ou uma residência incerta. Eles só podem ser contatados por telefone (pergunte sobre o horário de atendimento), por escrito ou por consulta.

Medimmigrant (Brussel – Brussels – Bruxelles – Bruselas – بروكسل)
Gaucheretstraat 164 rue Gaucheret
1030 Brussel
Tel: 02 274 14 33 of 02 274 14 34
info@medimmigrant.be
www.medimmigrant.be

Ondersteuningspunt Medische zorg Antwerpen
(Antwerp – Anvers – Amberes – أنتويرب)
Van Daelstraat 35
2140 Borgerhout
Tel: 03 270 33 36
medischezorg@de8.be
http://www.medischezorg.be/medischezorg.html

Oriëntatiepunt gezondheidszorg Oost-Vlaanderen

(East Flanders – La Flandre Orientale – Flandes Oriental – فلاندرز الشرقية)
Dok Noord 4 - d001
9000 Gent
Tel : 09 267 66 46
info@orientatiepunt.be
www.orientatiepunt.be

Dokters van de Wereld • Médecins du Monde • Doctors of the World Médicos sin Fronteras • منظمة أطباء العالم

Gratis consultaties voor medische en psychosociale hulp.
Consultations gratuites – aide médicale et psychosociale.
استشارات طبية مجانية للمساعدة الطبية والنفسية

■ Antwerpen – Antwerp – Anvers – Amberes:
Jacob Van Maerlantstraat 56 / 2060 Antwerpen
Tel: 03 231 36 41
■ Brussel – Brussels – Bruxelles – Bruselas:
Kruidtuinstraat 75 Rue Botanique / 1210 Brussel
Tel: 02 225 43 00
Voor een afspraak – pour un rendez-vous – for an appointment – Para una cita : 02 513 28 79
■ La Louvière
Rue du Moulin 79 / 7100 La Louvière

Tele-onthaal

Tele-Onthaal kan je 24 uur op 24 uur, 7 dagen op 7 bellen. Je hoeft je niet bekend te maken. Bij Tele-Onthaal kan je terecht om te praten als je het even moeilijk hebt.

Vous pouvez appeler Télé-Accueil 24 heures sur 24, 7 jours sur 7. Vous ne devez pas dire qui vous êtes. Vous pouvez téléphoner à Télé-Accueil pour parler de vos problèmes.

You can phone Community Help Service 24 hours a day, 7 days a week. You do not

have to give your name. Community Help Service is a place you can call to talk when everything just gets to be too much.

Puedes llamar por teléfono a Tele-Onthaal las 24 horas del día y los 7 días de la semana. No necesitas identificarte. En Tele-Onthaal puedes hablar con alguien si te encuentras en dificultades.

على مدار الساعة. لا يتعين عليك ذكر اسمك Tele-Onthaal يمكنك مهاتفة هي المكان الذي يمكنك الاتصال به للتحدث عندما Tele-Onthaal مطلقًا. تعتبر تتأزم الأمور.

Nederlands: nummer 106 of online via www.tele-onthaal.be
Français: numéro 107
Deutsch: nummer 108 - telefonhilfe@skynet.be
English: 02 648 40 14

JURIDISCHE BIJSTAND EN SLACHTOFFERHULP
ASSISTANCE JURIDIQUE ET AIDE AUX VICTIMES
LEGAL ASSISTANCE AND VICTIM COUNSELLING
ASISTENCIA JURÍDICA Y AYUDA A LAS VÍCTIMAS.
المساعدة القانونية واستشارات المنكوبين
ASSISTÊNCIA JURÍDICA E ACONSELHAMENTO DE VÍTIMAS

Centra voor slachtofferhulp / Centres d'aide aux victimes / Victim support centres Centros de ayuda a las víctimas / مراكز دعم اسم زكارم / Centros de Apoio à Vítima

Gratis hulp aan slachtoffers van een misdrijf of ongeval. Er zijn centra in verschillende regio's, informeer bij:

Aide gratuite aux victimes d'un délit ou d'un accident. Il y a des centres dans les différentes régions. Contactez:

Free help for victims of a crime or accident. There are centres in various regions, contact:
Asistencia gratuita a las víctimas de un delito o de un accidente. Existen centros en distinas regiones, infórmate:

مساعدة مجانية لضحايا الحوادث أو الجرائم. هناك العديد من المراكز في مختلف المناطق، تواصل مع:

Assistência gratuita para vítimas de crimes ou acidentes. Existem centros em várias regiões, contate:

In Nederlandstalig België – En Belgique néerlandophone – In Dutch-speaking Belgium – En neerlandés – في المناطق الناطقة بالهولندية في بلجيكا
Em Holandês - Bélgica

Steunpunt Algemeen Welzijnswerk
Tel: 03 366 15 40
http://www4wvg.vlaanderen.be/wvg/welzijnensamenleving/welzijnswerk/Paginas/Adressenslachtofferhulp.aspx

En Belgique francophone – In Franstalig België – In French-speaking Belgium – En francés – في المناطق الناطقة بالفرنسية في بلجيكا
Em Frânces - Bélgica

http://www.aideetreclassement.be/grav/

Bureaus voor juridische bijstand / Bureaux d'assistance juridique / Legal Assistance Centres / Oficinas de asistencia jurídica / مراكز المساعدة القانونية / Centros de Assistência Jurídica

Hier kan je terecht voor een eerste juridisch advies en eventueel een pro deo-advocaat. Je vindt het dichtstbijzijnde bureau via:

Vous pouvez y obtenir un premier conseil juridique et éventuellement un avocat pro deo. Vous trouverez le bureau le plus proche en appelant :

This is the right place to start for legal advice and, if possible, a pro deo (=free) lawyer. You can find the nearest Legal Assistance Centre by contacting :

Aquí puedes solicitar un primer consejo jurídico y si es el caso un abogado de oficio. Para encontrar la oficina más cercana :

تعتبر هذه المراكز هي المكان المناسب لبدء الحصول على المشورة القانونية، ومحامي المساعدة القانونية (مجانًا) متى أمكن ذلك. يمكنك معرفة أقرب مراكز المساعدة القانونية من خلال التواصل مع:

Este é o lugar certo para iniciar sua assessoria jurídica e, se possível, um advogado pro deo (= de graça). Você pode encontrar o Centro de Assistência Jurídica mais próximo, contactando :

In het Nederlands:
Tel: 02 227 54 70
info@advocaat.be
www.advocaat.be

En français:
Tél: 02 648 20 98
info@avocats.be
www.avocat.be

OVERHEIDSDIENSTEN
SERVICES PUBLICS
PUBLIC (GOVERNMENT) SERVICES
SERVICIOS DE LA ADMINISTRACIÓN
(الدوائر العمومية (الحكومية

In verband met arbeid / Work related / En rapport avec le travail / En relación con el trabajo / المتعلقة بالعمل / Relacionados ao trabalho

Toezicht op de Sociale Wetten • Contrôle des lois sociales • Inspection Service supervising compliance with social laws • Inspeccción de la legislación social • دائرة التفتيش التي تراقب الامتثال للقوانين الاجتماعية Serviço de Inspeção, supervisionando o cumprimento de leis sociais

Deze inspectiedienst controleert de loon- en arbeidsvoorwaarden voor de werknemers. Je kan er terecht voor vragen of klachten over lonen, arbeidsuren, ontslag enzovoort. Voor arbeidsongevallen en veiligheid op het werk, zie verder.

Ce service d'inspection contrôle les conditions salariales et de travail des employés. Vous pouvez vous adresser à lui pour toute question ou plainte sur le salaire, l'horaire de travail, le licenciement, etc. Pour les accidents du travail et la sécurité au travail, vous devez vous adresser à d'autres services (voir plus loin).

This inspection service checks workers' pay and working conditions. You can get information or file a complaint about your pay, the number of hours you work, when you have been fired, and so on. But for work-related accidents and rules about safety at work, see below.

Este servicio de inspección controla las condiciones salariales y laborales de los trabajadores. Aquí puedes solicitar información o presentar reclamaciones sobre salarios, horarios laborales, despidos, etcétera. En caso de accidente laboral y seguridad en el trabajo debes contactar otros servicios (ver a continuación)

تتحقق دائرة التفتيش تلك من أجور العمال وظروف العمل. يمكنك الحصول على معلومات أو تقديم شكوى بخصوص راتبك أو عدد ساعات عملك أو عند فصلك من العمل وما إلى ذلك. لكن فيما يتعلق بحوادث العمل والقواعد المتعلقة بالسلامة في مكان العمل، انظر أدناه.

Este serviço de inspeção verifica as condições de trabalho e salário de trabalhadores. Você pode obter informações ou fazer uma queixa sobre seu pagamento, número de horas que você trabalha, quando você tiver sido demitido, e assim por diante. Mas para acidentes de trabalho e regras sobre segurança no trabalho, veja abaixo.

Hoofdkantoor - Direction générale – Head Office - Dirección general - الفرع الرئيسي: - Escritório Central

Ernest Blerotstraat 1 rue Ernest Blerot
1070 Brussel
Tel : 02 233 41 11 | Fax Nl/Dutch : 02 233 48 29 | Fax Fr : 02 233 48 27
tsw@meta.fgov.be | www.meta.fgov.be

Regionale afdelingen voor de grootste steden:
Centres locaux dans les grandes villes :
There are Regional offices in the biggest cities:
Delegaciones regionales para las ciudades más grandes:
وهناك العديد من المكاتب الإقليمية في كبرى المدن:
Existem escritórios Regionais nas grandes cidades:
■ Brussel – Brussels – Bruxelles – Bruselas:
02 235 54 01
tsw.brussel@meta.fgov.be

■ Antwerpen – Antwerp – Anvers – Amberes:
03 213 78 10
tsw.antwerpen@werk.belgie.be
■ Gent – Ghent – Gand - Gante:
09 265 41 11
tsw.gent@werk.belgie.be
■ Liège - Luik –Lieja:
04 340 11 60 ou 04 340 11 70
cls.liege-nord@emploi.belgique.be / cls.liege-sud@emploi.belgique.be
■ Charleroi:
Tel: 071 32 93 71 ou 071 32 90 00
cls.Charleroi@emploi.belgique.be / cls.lalouviere@emploi.belgique.be

Andere regionale afdelingen vind je via
Vous trouverez les autres centres locaux sur la page
You can find the other regional offices at
Encontrarás otras delegaciones regionales en
يمكنك التعرف على سائر المكاتب الإقليمية من الموقع الإلكتروني
Você pode encontrar outros escritórios regionais em

http://www.werk.belgie.be/defaultTab.aspx?id=6552#AutoAncher5
of bel naar het Hoofdkantoor.
ou en appelant la Direction générale.
or by calling the Head Office.
o llamando a la Dirección General.

Toezicht op het Welzijn op het Werk • Contrôle du bien-être au travail
Inspection Service supervising Occupational Health and Safety
Inspección de las Obras de Asistencia Social en el Centro de Trabajo
دائرة التفتيش التي تراقب السلامة والصحة المهنية
Serviço de Inspeção supervisionando Saúde e Segurança Ocupacional

Zij controleren veiligheid en gezondheid op het werk. Je kan er terecht met vragen of klachten over dit onderwerp.

Ces services contrôlent la sécurité et la santé au travail. Vous pouvez leur soumettre vos questions ou vos plaintes dans ce domaine.

This inspection service checks work place health and safety. You can contact it if you have questions or complaints about this.

Controlan la seguridad y la salubridad del sitio de trabajo. Aquí puedes solicitar información o presentar denuncias sobre este tema.

تتحقق دائرة التفتيش تلك من السلامة والصحة في مكان العمل. يمكنك التواصل معها إذا كانت لديك أية استفسارات أو شكاوى حول هذه الأمور.

Controlan la seguridad y la salubridad del sitio de trabajo. Aquí puedes solicitar información o presentar denuncias sobre este tema.

Hoofdkantoor - Direction générale — Head Office - Dirección general:
Ernest Blerotstraat 1 rue Ernest Blerot
1070 Brussel
Tel: 02 233 45 11
Fax: 02 233 42 31
http://www.werk.belgie.be/tww/
http://www.emploi.belgique.be/cbe
(over de FOD — à propos du SPF — The FPS)

De regionale afdelingen vind je op de website of bel naar het hoofdkantoor

Vous trouverez les autres centres locaux sur la site web ou en appelant la Direction générale.

You can find the addresses of the regional offices at the website or by calling the Head Office

Encontrarás otras delegaciones regionales en la pagina web

يمكنك معرفة عناوين المكاتب الإقليمية من الموقع الإلكتروني أو عن طريق الاتصال بالفرع الرئيسي

Você pode encontrar os endereços de escritórios regionais no site ou ligando para o Escritório Central

Fonds voor arbeidsongevallen / Fonds des Accidents de Travail Industrial Accidents Fund / Fondo para Accidentes Laborales صندوق الحوادث الصناعية / Fundo de Acidentes Industriais

Voor vragen over arbeidsongevallen en aangifte van een ongeval als je de verzekering van je werkgever niet kent (of als er geen verzekering is). Er zijn ook "zitdagen" in lokale centra. Raadpleeg de website daarvoor.

Pour poser vos questions sur les accidents du travail ou déclarer un accident si vous ne connaissez pas la compagnie d'assurance de votre employeur (ou si celui-ci n'est pas assuré). Vous pouvez aussi vous rendre à la permanence d'un des centres locaux, regardez le site web.

For questions about work-related accidents or to report an accident when you don't know your boss' insurance company (or when there is no insurance). You can also go to one of its local centres during fixed hours in the week. Check the website.

Información sobre accidentes laborales y para denunciar un accidente de trabajo en caso de que no conozcas el seguro de tu patrón (o en caso que no esté asegurado). También puedes solicitar información durante los "días de consulta" en los centros locales. Consulta la página web para más información.

لتقديم الاستفسارات حول حوادث العمل أو للإبلاغ عن حادث إذا كنت لا تعرف شركة التأمين التي يتعامل معها صاحب العمل (أو عندما لا يكون هناك تأمين).

كما يمكنك الذهاب إلى أحد المراكز المحلية التابعة خلال ساعات محددة في الأسبوع. راجع الموقع الإلكتروني.

Para perguntas sobre acidentes de trabalho ou para relatar um acidente quando você não conhece a companhia de seguros do seu chefe (ou quando não há seguro). Você também pode ir a um dos centros locais durante horários fixos na semana. Consulte o site.

Troonstraat 100 Rue du Trône 1050 Brussel
Tel: 02/506 84 11 Fax: 02/506 84 15 www.fao.fgov.be

Sociale Inspectie / Social Inspection / Inspection sociale Inspección social / دائرة التفتيش الاجتماعي / Inspeção Social

De sociale inspectie controleert de wetten op de sociale zekerheid, en gaat ook na wie de verantwoordelijke werkgever is bij arbeidsongevallen.

L'Inspection sociale contrôle l'application des lois sur la sécurité sociale, et examine aussi les responsabilités des employeurs lorsqu'il y a un accident de travail.

The social inspection checks compliance with the social security laws, and also looks into the responsibilities of employers whenever there is a workplace accident.

La inspección social controla la legislación sobre la seguridad social.

تتحقق دائرة التفتيش الإجتماعي من الامتثال لقوانين الضمان الاجتماعي، كما تتحقق من مسئوليات أصحاب الأعمال في حالة وقوع حوادث في مكان العمل.

A inspeção social, verifica o cumprimento das leis de segurança social, e também observa as responsabilidades de empregadores sempre que há um acidente de trabalho.

Administratief Centrum Kruidtuin – Centre Administrative Botanique
برج التمويل البلجيكي

Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, Bouvelvard Botanique bus 110
1000 Brussel/Bruxelles
02 528 65 46 - 02 528 65 47
http://socialsecurity.fgov.be/

De regionale afdelingen vind je op de website of bel naar het hoofdkantoor Vous trouverez les autres centres locaux sur la site web ou en appelant la Direction générale. / You can find the addresses of the regional offices at the website or by calling the Head Office / Encontrarás otras delegaciones regionales en la pagina web / يمكنك معرفة عناوين المكاتب الإقليمية من الموقع الإلكتروني أو عن طريق الاتصال بالفرع الرئيسي / rartnocne edop êcoV larteneC oirótircsE o arap odnagil uo etis on sianoiger soirótircse ed soçeredne so

OCMW - CPAS

Elke stad of gemeente heeft een eigen OCMW. Je kan het adres daarvan vinden in het telefoonboek, bij je gemeente, of bij:

Il y a un CPAS dans chaque ville ou commune (OCMW en néerlandais). Vous trouverez son adresse dans l'annuaire téléphonique ou à la maison communale ou en contactant

Every city and town has its own OCMW or CPAS. You can find its address in the telephone book, at the local town hall, or at:

Cada ciudad o municipio cuenta con su propio OCMW/CPAS. Puedes consultar la dirección en la guía telefónica o en el ayuntamiento, o puedes contactar:

يوجد في جميع المدن والبلدان فروع للمركز الوطني للرعاية الاجتماعية (OCMW) أو مركز المساعدة الاجتماعية العامة (CPAS). يمكنك معرفة عناوين هذه الفروع من دليل الهاتف أو من مقر البلدية أو من:

Cada cidade tem sua própria OCMW ou CPAS. Você pode encontrar o endereço na lista telefônica, na prefeitura local, ou em:

POD Maatschappelijke Integratie - SPF Intégration sociale

Koning Albert II laan 30 Boulevard Albert II
1000 Brussel/Bruxelles
02 508 85 85
vraag@mi-is.be | question@mi-is.be

Of kijk op de website:
Or check the website:
Ou consultez le site web:
o consultar la página web:
أو راجع الموقع الإلكتروني:

www.mi-is.be

INVULBLADEN
PAGES A REMPLIR
FILL-IN FORMS
FORMULARIOS
تعبئة الاستمارات
FORMULÁRIOS DE PREENCHIMENTO

Werkgever (volledige naam, adres, telefoonnummer,...)
Employeur (nom complet,adresse, numéro de téléphone, ...)
Employer (full name, address, telephone number,...)
Empleador (nombre completo, direccion, numéro de teléfono,...)
(....صاحب العمل (الاسم كاملاً، العنوان، رقم الهاتف

Werk gestart op datum
Travail commencé à la date
Work started on date
El trabajo empezó en la fecha
تاريخ الالتحاق بالعمل

Noteer zo veel mogelijk informatie over: je baas, zijn/haar bedrijf, je werk en werkplaats, getuigen,...
Write down any possible information about: your boss, his/her company, your work and workplace, witnesses,...
Notez toute l'information possible sur : l'employeur, son entreprise, le travail, le lieu de travail, témoins,...
Recoga toda la información que puedas sobre: tu patrón, la empresa, el trabajo, dónde trabajas, testigos,...
قم بتدوين أكبر قدر ممكن من المعلومات حول: صاحب العمل والشركة الخاصة به وطبيعة عملك
....ومكان العمل والشهود

SCHRIJF OOK ALTIJD JE LOON EN JE WERKUREN OP. JE KAN DAARVOOR HET INVULBLAD "WERKUREN EN LOON" GEBRUIKEN
N OUBLIEZ PAS DE NOTER VOTRE SALAIRE ET VOTRE HORAIRE. VOUS POUVEZ UTILISER LA PAGE « HORAIRE ET SALAIRE» À CETTE FIN.
ALWAYS WRITE DOWN WHAT YOU WERE PAID AND HOW LONG YOU WORKED. YOU CAN USE THE "HOURS AND PAY" FORM FOR THIS.
ANOTA SIEMPRE TU SALARIO Y TU HORARIO LABORAL. A TAL FIN PUEDES UTILIZAR EL FORMULARIO "HORARIO LABORAL Y SALARIO"..
.قم دائمًا بتدوين جميع الرواتب التي حصلتَ عليها وفترة عملك. يمكنك استخدام نموذج "ساعات العمل والراتب" لهذا الغرض

Werkgever (volledige naam, adres, telefoonnummer,...)
Employeur (nom complet,adresse, numéro de téléphone, ...)
Employer (full name, address, telephone number,...)
Empleador (nombre completo, direccion, numéro de teléfono,...)
صاحب العمل (الاسم كاملاً، العنوان، رقم الهاتف،....)

Werk gestart op datum
Travail commencé à la date
Work started on date
El trabajo empezó en la fecha
تاريخ الالتحاق بالعمل

Noteer zo veel mogelijk informatie over: je baas, zijn/haar bedrijf, je werk en werkplaats, getuigen,...
Write down any possible information about: your boss, his/her company, your work and workplace, witnesses,...
Notez toute l'information possible sur : l'employeur, son entreprise, le travail, le lieu de travail, témoins,...
Recoga toda la información que puedas sobre: tu patrón, la empresa, el trabajo, dónde trabajas, testigos,...
قم بتدوين أكبر قدر ممكن من المعلومات حول: صاحب العمل والشركة الخاصة به وطبيعة عملك ومكان العمل والشهود....

SCHRIJF OOK ALTIJD JE LOON EN JE WERKUREN OP. JE KAN DAARVOOR HET INVULBLAD "WERKUREN EN LOON" GEBRUIKEN
N OUBLIEZ PAS DE NOTER VOTRE SALAIRE ET VOTRE HORAIRE. VOUS POUVEZ UTILISER LA PAGE « HORAIRE ET SALAIRE» À CETTE FIN.
ALWAYS WRITE DOWN WHAT YOU WERE PAID AND HOW LONG YOU WORKED. YOU CAN USE THE "HOURS AND PAY" FORM FOR THIS.
ANOTA SIEMPRE TU SALARIO Y TU HORARIO LABORAL. A TAL FIN PUEDES UTILIZAR EL FORMULARIO "HORARIO LABORAL Y SALARIO"..
.قم دائمًا بتدوين جميع الرواتب التي حصلتَ عليها وفترة عملك. يمكنك استخدام نموذج "ساعات العمل والراتب" لهذا الغرض

Werkgever (volledige naam, adres, telefoonnummer,...)
Employeur (nom complet,adresse, numéro de téléphone, ...)
Employer (full name, address, telephone number,...)
Empleador (nombre completo, direccion, numéro de teléfono,...)
(....صاحب العمل (الاسم كاملاً، العنوان، رقم الهاتف

Werk gestart op datum
Travail commencé à la date
Work started on date
El trabajo empezó en la fecha
تاريخ الالتحاق بالعمل

Noteer zo veel mogelijk informatie over: je baas, zijn/haar bedrijf, je werk en werkplaats, getuigen,...
Write down any possible information about: your boss, his/her company, your work and workplace, witnesses,...
Notez toute l'information possible sur : l'employeur, son entreprise, le travail, le lieu de travail, témoins,...
Recoga toda la información que puedas sobre: tu patrón, la empresa, el trabajo, dónde trabajas, testigos,...
قم بتدوين أكبر قدر ممكن من المعلومات حول: صاحب العمل والشركة الخاصة به وطبيعة عملك ومكان العمل والشهود....

SCHRIJF OOK ALTIJD JE LOON EN JE WERKUREN OP. JE KAN DAARVOOR HET INVULBLAD "WERKUREN EN LOON" GEBRUIKEN
N OUBLIEZ PAS DE NOTER VOTRE SALAIRE ET VOTRE HORAIRE. VOUS POUVEZ UTILISER LA PAGE « HORAIRE ET SALAIRE» À CETTE FIN.
ALWAYS WRITE DOWN WHAT YOU WERE PAID AND HOW LONG YOU WORKED. YOU CAN USE THE "HOURS AND PAY" FORM FOR THIS.
ANOTA SIEMPRE TU SALARIO Y TU HORARIO LABORAL. A TAL FIN PUEDES UTILIZAR EL FORMULARIO "HORARIO LABORAL Y SALARIO"..
.قم دائمًا بتدوين جميع الرواتب التي حصلتَ عليها وفترة عملك. يمكنك استخدام نموذج "ساعات العمل والراتب" لهذا الغرض

Werkgever (volledige naam, adres, telefoonnummer,...)
Employeur (nom complet,adresse, numéro de téléphone, ...)
Employer (full name, address, telephone number,...)
Empleador (nombre completo, direccion, numéro de teléfono,...)
صاحب العمل (الاسم كاملاً، العنوان، رقم الهاتف،....)

Werk gestart op datum
Travail commencé à la date
Work started on date
El trabajo empezó en la fecha
تاريخ الالتحاق بالعمل

Noteer zo veel mogelijk informatie over: je baas, zijn/haar bedrijf, je werk en werkplaats, getuigen,...
Write down any possible information about: your boss, his/her company, your work and workplace, witnesses,...
Notez toute l'information possible sur : l'employeur, son entreprise, le travail, le lieu de travail, témoins,...
Recoga toda la información que puedas sobre: tu patrón, la empresa, el trabajo, dónde trabajas, testigos,...
قم بتدوين أكبر قدر ممكن من المعلومات حول: صاحب العمل والشركة الخاصة به وطبيعة عملك ومكان العمل والشهود....

SCHRIJF OOK ALTIJD JE LOON EN JE WERKUREN OP. JE KAN DAARVOOR HET INVULBLAD "WERKUREN EN LOON" GEBRUIKEN
N'OUBLIEZ PAS DE NOTER VOTRE SALAIRE ET VOTRE HORAIRE. VOUS POUVEZ UTILISER LA PAGE « HORAIRE ET SALAIRE» À CETTE FIN.
ALWAYS WRITE DOWN WHAT YOU WERE PAID AND HOW LONG YOU WORKED. YOU CAN USE THE "HOURS AND PAY" FORM FOR THIS.
ANOTA SIEMPRE TU SALARIO Y TU HORARIO LABORAL. A TAL FIN PUEDES UTILIZAR EL FORMULARIO "HORARIO LABORAL Y SALARIO"..
قم دائمًا بتدوين جميع الرواتب التي حصلتَ عليها وفترة عملك. يمكنك استخدام نموذج "ساعات العمل والراتب" لهذا الغرض.

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

maandag
lundi
monday
lunes
الثلاثاء
segunda feira

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

dinsdag
mardi
tuesday
martes
الأربعاء
terça feira

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

woensdag
mercredi
wednesday
miercoles
الخميس
quarta feira

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

donderdag
jeudi
thursday
jueves
الجمعة
quinta feira

datum / date / fecha / الموافق : ..... / ..... / .....

vrijdag
vendredi
friday
viernes
الجمعة
seixta feira

datum / date / fecha / الموافق : ..... / ..... / .....

zaterdag
samedi
saturday
sabado
السبت

datum / date / fecha / الموافق : ..... / ..... / .....

zondag
dimanche
sunday
domingo
الأحد

LOON VOOR DEZE WEEK | SALAIRE POUR CETTE SEMAINE | PAY FOR THIS WEEK | SALARIO PARA ESTA SEMANA | راتب هذا الأسبوع

AFGESPROKEN / CONVENU / AGREED / CONVENIDO / المتفق عليه /

GEKREGEN / RECU / RECEIVED / RECIBIDO / ما تم استلامه

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

maandag
lundi
monday
lunes
الثلاثاء
segunda feira

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

dinsdag
mardi
tuesday
martes
الأربعاء
terça feira

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

woensdag
mercredi
wednesday
miercoles
الخميس
quarta feira

datum / date / fecha / الموافق : ...../...../.....

donderdag
jeudi
thursday
jueves
الجمعة
quinta feira

WERKGEVER | EMPLOYEUR | EMPLOYER | EMPLEADOR | صاحب العمل:

.....

datum / date / fecha / الموافق: ...../...../.....

vrijdag
vendredi
friday
viernes
الجمعة
seixta feira

datum / date / fecha / الموافق: ...../...../.....

zaterdag
samedi
saturday
sabado
السبت

datum / date / fecha / الموافق: ...../...../.....

zondag
dimanche
sunday
domingo
الأحد

LOON VOOR DEZE WEEK | SALAIRE POUR CETTE SEMAINE | PAY FOR THIS WEEK | SALARIO PARA ESTA SEMANA | راتب هذا الأسبوع

AFGESPROKEN / CONVENU / AGREED / CONVENIDO / المتفق عليه /

GEKREGEN / RECU / RECEIVED / RECIBIDO / ما تم استلامه

datum / date / fecha / الموافق : ..... / ..... / .....

maandag
lundi
monday
lunes
الثلاثاء
segunda feira

datum / date / fecha / الموافق : ..... / ..... / .....

dinsdag
mardi
tuesday
martes
الأربعاء
terça feira

datum / date / fecha / الموافق : ..... / ..... / .....

woensdag
mercredi
wednesday
miercoles
الخميس
quarta feira

datum / date / fecha / الموافق : ..... / ..... / .....

donderdag
jeudi
thursday
jueves
الجمعة
quinta feira

IO LABORAL | ساعات العمل] WERKGEVER | EMPLOYEUR | EMPLOYER | EMPLEADOR | صاحب العمل :

.....

datum / date / fecha / الموافق : ..... /..... / .....

vrijdag
vendredi
friday
viernes
الجمعة
seixta feira

datum / date / fecha / الموافق : ..... /..... / .....

zaterdag
samedi
saturday
sabado
السبت

datum / date / fecha / الموافق : ..... /..... / ....

zondag
dimanche
sunday
domingo
الأحد

LOON VOOR DEZE WEEK | SALAIRE POUR CETTE SEMAINE | PAY FOR THIS WEEK | SALARIO PARA ESTA SEMANA | راتب هذا الأسبوع

AFGESPROKEN / CONVENU / AGREED / CONVENIDO / المتفق عليه /

GEKREGEN / RECU / RECEIVED / RECIBIDO / ما تم استلامه